

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดลำปาง สรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาคั้งนี้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นเพศชายและหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 46.67 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49.17 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 36.67 อาชีพส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 84.17 มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์แล้วยังมีตำแหน่งในหน้าที่อื่นทางสังคมของชุมชนอีก ร้อยละ 61.67 คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่ทำหน้าที่นี้มาเป็นเวลา 2 – 4 ปี ร้อยละ 42.50 เคยเข้ารับการอบรมคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาแล้วเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.67 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คณะกรรมการบริหารมีความรู้ระดับปานกลางในทุกกิจกรรม และบางกิจกรรมจะมีความรู้น้อย สภาพการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่ง ร้อยละ 90.83 คณะกรรมการบริหารเห็นว่ากลุ่ม ๆ มีคณะกรรมการอำนวยความสะดวกเพียงคณะเดียวมากที่สุด ร้อยละ 38.33 และคณะกรรมการมีบทบาทเฉพาะคณะกรรมการอำนวยความสะดวกเพียงคณะเดียวร้อยละ 54.17 การรับสมาชิกรายใหม่ของกลุ่มส่วนใหญ่เปิดรับปีละ 1 ครั้ง ถึงร้อยละ 46.67 การประชุมของคณะกรรมการบริหารในรอบปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีการประชุม 1 – 2 ครั้ง ร้อยละ 70.00 การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่กำหนดแผนการดำเนินงานเป็นรายปี ร้อยละ 60.00 จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการบริหารมีระดับความรู้ไม่มากนัก อายุการดำรงตำแหน่งน้อย ผ่านการอบรมไม่ครบทุกคน การดำเนินงานจึงไม่สอดคล้องกับหลักการของกรมการพัฒนาชุมชน เช่น การประชุมกำหนดให้คณะกรรมการบริหาร จะต้องมีการประชุมทุกเดือน แต่กลุ่ม ๆ ของจังหวัดลำปางมีการประชุมเพียง 1 – 2 ครั้งเท่านั้น ผลทำให้ไม่มีแผนในการดำเนินงานระยะปานกลางและระยะยาวที่ชัดเจน ประกอบกับการให้ความรู้กับสมาชิกบางกลุ่ม ไม่มีการจัดให้ความรู้

แม้แต่ครั้งเดียวในรอบ 1 ปี ผลต่อเนื่องถึงการส่งเงินสัจจะไม่ตรงเวลา การปล่อยเงินกู้ไม่สามารถสนองแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง การส่งคืนเงินกู้ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา มีการคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่สูงเกินไป ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การจัดกิจกรรมตามแนวทางของกลุ่มออมทรัพย์ที่จะแสวงหาผลกำไรจึงเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างจะขยายออกไปได้ยากขึ้น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของจังหวัดลำปางเพิ่มจาก 134 กลุ่ม ในปี 2539 เป็น 193 กลุ่ม ในปี 2541 ในช่วงเดียวกันนี้สมาชิกของกลุ่ม ฯ ได้เพิ่มจาก 13,253 ราย เป็น 15,812 ราย เงินสัจจะสะสมของกลุ่ม ฯ เพิ่มจาก 25,834,644 บาท เป็น 36,948,972 บาท และเงินให้กู้เพิ่มจาก 18,576,165 บาท เป็น 27,120,677 บาท และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดลำปางก่อนมีนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองกับเมื่อนำนโยบายมาใช้แล้วมีเพียงกิจกรรมการให้กู้เงินเท่านั้นที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น

จากความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้านวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาส่วนใหญ่พบว่าเพื่อหากำไรมาแบ่งปันกันระหว่างสมาชิก ร้อยละ 50.00 เพื่อจัดหาสินเชื่อก่อสมาชิก ร้อยละ 44.17 สำหรับบุคคลที่มีความสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 40.00 หลักการดำเนินกิจกรรมยึดความต้องการของสมาชิกเป็นหลักโดยขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 54.17 กิจกรรมที่กลุ่มจะดำเนินการถ้าหากกลุ่มมีเงินทุนมาก ๆ คือ การให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก ร้อยละ 80.00 ให้กลุ่มอาชีพยืมเงินไปเพื่อลงทุนประกอบอาชีพ ร้อยละ 53.33 และลำดับถัดมาเห็นว่าควรนำเงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์ไปลงทุนจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมสนองตอบแก่สมาชิกข้างต้น หากเงินทุนขาดแคลนคณะกรรมการบริหารเห็นว่า ควรให้สมาชิกเพิ่มเงินทุนโดยการฝากเงินสัจจะสะสมเพิ่มเติมก่อน ร้อยละ 57.50 หลังจากนั้นจึงจะขอกู้เงินจากแหล่งกองทุนต่าง ๆ

ในส่วนความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ พบว่า มีความเชื่อมั่นว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะช่วยสมาชิกด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ได้ เช่น ช่วยให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ร้อยละ 82.50 เป็นแหล่งเงินกู้เพื่อช่วยเหลือสมาชิก ร้อยละ 91.67 จะเป็นแหล่งที่จะจัดหาสินค้าอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิตเพื่อช่วยเหลือสมาชิก ร้อยละ 76.67 จะเป็นแหล่งช่วยเหลือในด้านการซื้อขายผลผลิตให้กลุ่มสมาชิก ร้อยละ 68.33 และจะเป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการบริการสมาชิก ร้อยละ 88.33 สำหรับปัญหาที่คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์พบมากที่สุดได้แก่สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ร้อยละ 71.67 ปัญหาที่คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 47.50 ปัญหาลำดับถัดมาคือ ปัญหาที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไม่มีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เยนนอกจากการออมเงินเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 41.67 แนวทางการแก้ไขปัญหา คณะกรรมการบริหารเห็นว่า ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่คณะ

กรรมการบริหารและสมาชิกเป็นประจำ และจัดกิจกรรมตามแนวทางของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มากขึ้น

5.1.2 ด้านเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.54 เพศหญิง ร้อยละ 38.46 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.62 นอกนั้นจบสูงกว่าระดับปริญญาตรี และต่ำกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 7.69 เท่ากัน ระยะเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนระดับอำเภอส่วนใหญ่ทำงานมาแล้ว 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 42.31 รองลงมาทำงานมาแล้ว 16 – 20 ปี ร้อยละ 30.77 ในส่วนของความรู้ความเข้าใจเรื่องนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ส่วนใหญ่มีความชัดเจน ร้อยละ 61.54 เรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนใหญ่มีความรู้มาก ร้อยละ 61.54 ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ และเงินทุน มาแล้ว ร้อยละ 61.54 เช่นกัน

ระดับความรู้ของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมากในทุก ๆ กิจกรรมตั้งแต่ การรับฝากเงิน การกู้ยืมเงิน ศูนย์สาธิตการตลาด ยุ้งฉาง ธนาคารข้าว ในส่วนความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาก เรื่องทุนของกลุ่ม ร้อยละ 76.92 เรื่องทุนหมุนเวียน ร้อยละ 69.23 และเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ระดับปานกลางเกี่ยวกับเรื่องการบัญชี ร้อยละ 69.23 การตลาดสินค้าหัตถกรรม ร้อยละ 65.38 การตลาดสินค้าเกษตรกรรม ร้อยละ 61.54 ระบบการชั่งตวงวัด ร้อยละ 79.17 การกำหนดราคาสินค้าร้อยละ 69.23 การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน ร้อยละ 80.77 อัตราดอกเบี้ย เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ร้อยละ 57.69 แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกลุ่มเป็นส่วนใหญ่

ในด้านการให้การสนับสนุนแก่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินกิจกรรมตามแนวทางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้านการรับฝากเงินส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 80.76 ด้านการให้กู้เงิน ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่เห็นว่าไม่มีปัญหาด้านนี้ร้อยละ 65.38 สำหรับในกิจกรรมศูนย์สาธิตการตลาด ส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่พบว่า การให้การสนับสนุนเรื่องศูนย์สาธิตการตลาดยังมีปัญหาอยู่มาก ร้อยละ 76.92 ซึ่งได้แก่ปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมศูนย์สาธิตการตลาดของสมาชิก การบริหารจัดการร้านค้า ระบบบัญชี เงินทุน กิจกรรมยุ้งฉาง จากการศึกษพบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหา ร้อยละ 80.76 กิจกรรมธนาคารข้าว เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่มีปัญหาในการสนับสนุน ร้อยละ 92.30 ในช่วงของการใช้นโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง นอกจากนี้การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ด้วยเพื่อที่จะสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรม

ของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ ในการศึกษาคั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้แสดงความคิดเห็นว่าหน่วยงานกระทรวงพาณิชย์ควรจะไปช่วยเหลือ ร้อยละ 88.46 หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 80.76 หน่วยงานการพาณิชย์และธกส. ร้อยละ 73.07 หน่วยงานปศุสัตว์ ร้อยละ 65.38 หน่วยงานกระทรวงอุตสาหกรรม ร้อยละ 57.69 หน่วยงานกรมประมงร้อยละ 53.85

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ด้านคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

(1) เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นมาแล้ว ควรมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารในครบทุกคณะ

(2) คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกคณะควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมกลุ่ม บทบาทของคณะกรรมการบริหาร และให้มีการประชุมจำนวนครั้งมากขึ้นต่อปี ให้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่มอย่างชัดเจน

(3) ควรมีการให้ความรู้เรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และแนวทางการจัดกิจกรรมกลุ่มแก่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(4) สนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินกิจกรรม ประเภทแสวงหาผลกำไรเพิ่มขึ้น ทดแทนการฝากเงิน เช่น จัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด ดำเนินกิจกรรมยุ่งฉางโดยซื้อผลผลิตจากสมาชิกและรวบรวมผลผลิตไปขายเพื่อช่วยเหลือด้านการตลาดแก่สมาชิกอีกทางหนึ่ง

5.2.2 ด้านเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

(1) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน/พัฒนาการอำเภอ ที่มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรจะได้รับการอบรมเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตการพัฒนาอาชีพและเงินทุนทุกคน

(2) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สนับสนุนให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินกิจกรรมแสวงหาผลกำไรด้วย โดยการประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

(3) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะต้องออกติดตามให้คำแนะนำ ให้ความรู้แก่คณะกรรมการบริหาร สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละครั้ง